

Кічор Іванна

студентка 2 курсу ОС «магістр»
факультету фінансів та обліку

Західноукраїнський національний університет

Шевчук Роман

студент 2 курсу ОС «магістр»
факультету фінансів та обліку

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник: Лободіна Зоряна

д.е.н., професор кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Західноукраїнський національний університет

Ivanna Kichor

2nd year student of OS "Master"

Faculty of Finance and Accounting
West Ukrainian National University

Roman Shevchuk

2nd year student of OS "Master"

Faculty of Finance and Accounting
West Ukrainian National University

Scientific Supervisor: Zoryana Lobodina

Dr. Sc. (Economics), Prof., West Ukrainian National University

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ THEORETICAL FUNDAMENTALS OF FINANCIAL LITERACY OF THE POPULATION

Фінансова грамотність є невід’ємною складовою соціального і життєвого досвіду людини, від якості якої залежить ефективність захисту прав споживачів фінансових послуг і розвиток економіки України.

Практично всі сфери життєдіяльності сучасної людини і суспільства пов’язані з необхідністю вирішення певного кола фінансових питань.

В основному фінансову грамотність розуміють у вузькому значенні, як “знання про фінансові інститути і пропоновані ними продукти, а також уміння їх використовувати в разі виникнення потреби й розуміння наслідків своїх дій” або ж як “здатність споживачів і підприємців сфери малого бізнесу розуміти роздрібні фінансові продукти з метою прийняття обґрунтованих фінансових рішень” [1]. Тобто фінансову грамотність пов’язують безпосередньо з певною системою знань про основні фінансові продукти, що реалізуються на фінансовому ринку країни.

Узагальнюючи різні підходи щодо визначення даного поняття, під фінансовою грамотністю будемо розуміти набуті людиною професійні компетенції, що дають їй змогу приймати зважені рішення щодо ефективного управління власними фінансами та раціонально діяти відповідно до конкретних життєвих обставин.

Фінансова грамотність населення – це сукупність світоглядних позицій, знань і навиків громадян щодо ефективного управління особистими фінансами та здатність компетентно застосовувати їх у процесі прийняття фінансових рішень (табл.1.1.).

Складові фінансової грамотності населення

Складові фінансової грамотності	Характеристика
Світоглядні позиції	Формування культури фінансової поведінки, яка починається з планування сімейного бюджету, наявність традицій управління особистими (сімейними) фінансами
Знання	Володіння фінансовою термінологією, розуміння природи та функцій фінансового ринку, фінансових інститутів і інструментів, які функціонують на ньому, знання прав і обов'язків споживача фінансових продуктів і послуг
Навики	Вміння шукати та знаходити потрібну фінансову інформацію, аналізувати її, розуміти інформацію, яка міститься в договорі, порівнювати пропозиції різних компаній, подавати скаргу у випадку порушення прав споживача фінансової послуги

Отже, фінансова грамотність населення – це національний потенціал, який не просто впливає на рівень добробуту суспільства, а є важливою передумовою забезпечення від багатьох економічних і політичних ризиків.

Традиційно виділяють кілька рівнів фінансової грамотності. Однак чіткої класифікації не існує. Найбільшою популярністю користується нумерація від 0 до 3. В першу чергу слід розібратися, які риси характерні для кожного з цих рівнів. Вони представлені у табл. 2

Таблиця 2

Особливості рівнів фінансової грамотності

Рівень	Основні особливості
0	Повна відсутність навіть мінімальних знань, які стосуються фінансової грамотності
1	Розуміння базових понять фінансової грамотності
2	Вміння використовувати основні інвестиційні інструменти
3	Повне володіння всіма фінансовими поняттями та інструментами

При цьому різниця між 1-им і 2-им рівнями набагато більш серйозна, ніж між 1-им і нульовим. Пояснюється це тим, що набути теоретичних знань набагато простіше, ніж навіть мінімальні практичні навички у сфері інвестування.

Важливо розуміти: навіть простому громадянину недостатньо досягти 1-го рівня фінансової грамотності. Незважаючи на те, що більш високий вивчає виключно інвестиції, без них неможливо примножувати капітал. Тому не вдасться досягти спроможності.

Люди, які зуміли досягти 3-го рівня фінансової грамотності, велику частину заощаджень вкладають в акції, облігації та інші цінні папери. При цьому вони інвестують не тільки в топові компанії, але і в середні, які мають перспективи зростання [2].

Фінансово грамотні люди більшою мірою захищені від фінансових ризиків і непередбачуваних ситуацій. Вони відповідальніше ставляться до управління особистими фінансами, здатні підвищувати добробут за рахунок розподілу наявних грошових ресурсів і планування майбутніх витрат.

Перелік використаних джерел:

1. Survey of Financial Literacy Schemes in the EU27. URL: http://www.eceuropa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/capability/report_survey_en.pdf.
2. Що таке фінансова грамотність - основи для початківців + ТОП-9 порад, з чого почати вивчення фінансової грамотності. URL: <https://biznecat.com/informatsia/74-shcho-take-finansova-gramotnist.html>